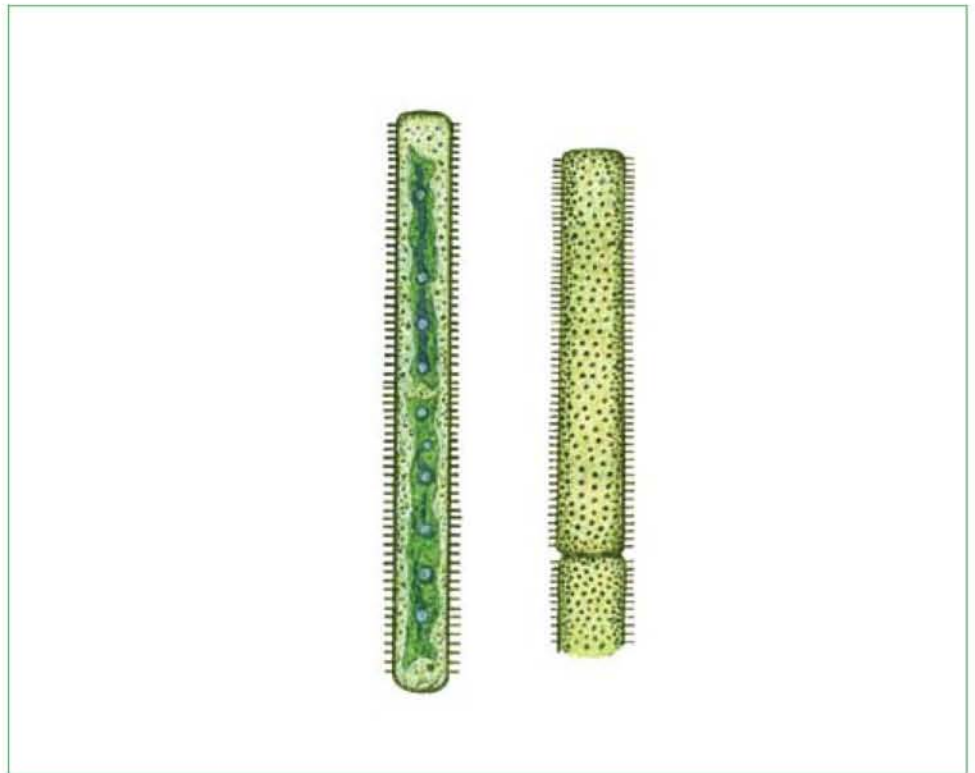

ГОНАТОЗИГОН ВОЛОХАТИЙ

Gonatozygon pilosum Wolle

Родина Гонатозигові — Gonatozygaceae.

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Наукове значення

Вид із ареалом, що зменшується, представник архаїчної групи десмідієвих водоростей.

Ареал виду та його поширення в Україні

Диз'юнктивно-космополітний. Європи (Велика Британія, Іспанія, Латвія, Португалія, Росія, Україна), Азія (Індія, Індонезія, Казахстан, Китай, Росія, Шрі-Ланка, Японія), Африка (Нігерія), Пн. Америка (США), Пд. Америка (Бразилія, Колумбія, Чілі) та Нова Зеландія. Зх.-поліський локалітет. Адм. регіон: Вл.

Чисельність та структура популяцій

Локально, дуже рідко, поодинокі: болото Біле, окол. с. Лишнівка Маневицького р-ну Волинської обл.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив (меліоративні заходи, випас худоби, забруднення водойм та знищення усталених водних біоценозів).

Умови місцезростання

Асоційовано з вищою водяною рослинністю та у бентосі уздовж берегів озер, у болотах, торфовищах, рідше річках.

Загальна біоморфологічна характеристика

Одноклітинна водорість, здатна утворювати

короткі дуже ламкі зелені нитки. Клітини циліндричні, прямі, із зрізаними нерозширеними кінцями, 190–260 мкм завдовжки, 10–16 мкм завширшки, довжина клітин перевищує ширину в 15–20 разів. Оболонки безбарвні, густо вкриті дрібними прямими волосоподібними шипами, 2,5–5 мкм завдовжки. Хлоропластів зазвичай по 2, піреноїдів в кожному з них до 6. Зигоспори невідомі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Відмова від проведення меліоративних робіт, заборона випасу худоби, створення альгорезерватів у межах болотних ценозів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Паламарь, 1960; Паламар–Мордвинцева, 1984, 2003; Паламар–Мордвинцева, Петлеваний, 2000.

Автори: О.А. Петльований, П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

ГЕНІКУЛЯРІЯ СПІРОТЕНІЄВА

Genicularia spirotaenia (de Bary) de Bary

Родина Гонатоцигові — Gonatozygaceae.

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Наукове значення

Рідкісний для світової флори вид та рід із ареалом, що зменшується, представник архаїчної групи десмідієвих водоростей.

Ареал виду та його поширення в Україні

Вид характеризується диз'юнктивним поширенням. Європа (Велика Британія, Естонія, Латвія, Німеччина, Росія, Україна), Азія (Казахстан, Росія), Пн. Америка (США), Пд. Америка (Чілі) та Нова Зеландія. Відомий один західноукраїнський локалітет. Адм. регіон: Льв.

Чисельність та структура популяцій

Локально, дуже рідко, поодинокі: болото в околицях м. Львова.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив (органічне забруднення водойм та меліоративні заходи).

Умови місцезростання

У бентосі або асоційовано з вищою водною рослинністю уздовж берегів озер та у болотах, часто серед *Sphagnum*.

Загальна біоморфологічна характеристика

Одноклітинна зелена водорість, здатна утворювати короткі ламкі нитки. Клітини циліндричні, сильно витягнуті, майже прямі або злегка зігнуті, на кінцях зрізані та трохи розширені, 200–400 мкм завдовжки, 20–25 завширшки, ширина кінців 27–29 мкм, довжина клітин перевищує

ширину в 10–20 разів. Хлоропластів 2–3, стрічкоподібні, спіральньо закручені, утворюють 4,5–7,5 обертів, з численними піреноїдами. Статевий процес — кон'югація. Зигоспори кулясті, з гладенькими оболонками, 48–57 мкм діаметром, формуються у кон'югаційному каналі між двома клітинами. Розмноження вегетативне (поділ клітини навпіл та при розпаданні ниток) та статеве (зигоспори).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Створення альгорезерватів у межах болотних ценозів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Паламар–Мордвинцева, 1984, 2003; Gutwiński, 1892.

Автори: О.А. Петльованій, О.В. Герасимова
Малюнок: Т.М. Немеровська

ПЕНІУМ БОРГЕ

Penium borgeanum Skuja

Родина Гонатозігові — Gonatozygaceae.

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення

Рідкісний вид, європейський ендемік, представник архаїчної групи десмідієвих водоростей.

Ареал виду та його поширення в Україні

Аркто-альпійський вид з європейським типом ареалу (Латвія, Швеція, Україна). Формує диз'юнктивний ареал на території України (Карпатський та степовий). Адм. регіони: Зк, Дц.

Чисельність та структура популяцій

Популяції локальні, здебільшого у гірських районах, трапляється зрідка, поодинокі: водойми Карпатського біосферного заповідника — Мармороський, Угольсько-Широколужанський масиви, струмки Ужан-

ського НПП та струмок поміж виходів граніту, відділення «Кам'яні Могили» Українського степового ПЗ.

Причини зміни чисельності

Антропогенне навантаження (евтрофування, меліоративні заходи).

Умови місцезростання

Болота, торфовища, озера, заплави річок та струмки.

Загальна біоморфологічна характеристика

Одноклітинна водорість циліндричної форми, 19–27 мкм завдовжки, 8–14 мкм завширшки, злегка перетягнута посередині. Кінці клітин заокруглено-притуплені, обо-

лонка гладенька, без поясків. Хлоропласти з 2 помітними поздовжніми ребрами, з 1 центральним піреноїдом. Статевий процес — кон'югація. Зигоспори 19–32 мкм завдовжки, 24–27 мкм завширшки, 13–16 мкм завтовшки, ширина перешийку — 13–17 мкм, жовто-коричневі, H-подібної форми, гладенькі з горбкуватими прикрасами на кутах. Розмноження вегетативне (поділ клітини навпіл) та статеве (зигоспори).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Створення мережі альгорезерватів у районах зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Паламар-Мордвинцева, 1978, 1999, 2003; Петлеваний, 2001; Царенко та ін., 1997; Царенко, Парчук, 1998.

Автори: О.А. Петльований, О. П. Білоус
Малюнок: Т.М. Немеровська

БАМБУЗИНА БРЕБІССОНА

Bambusina brebissonii Kütz. ex Kütz.

Родина Десмідієві — Desmidiaceae.

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення

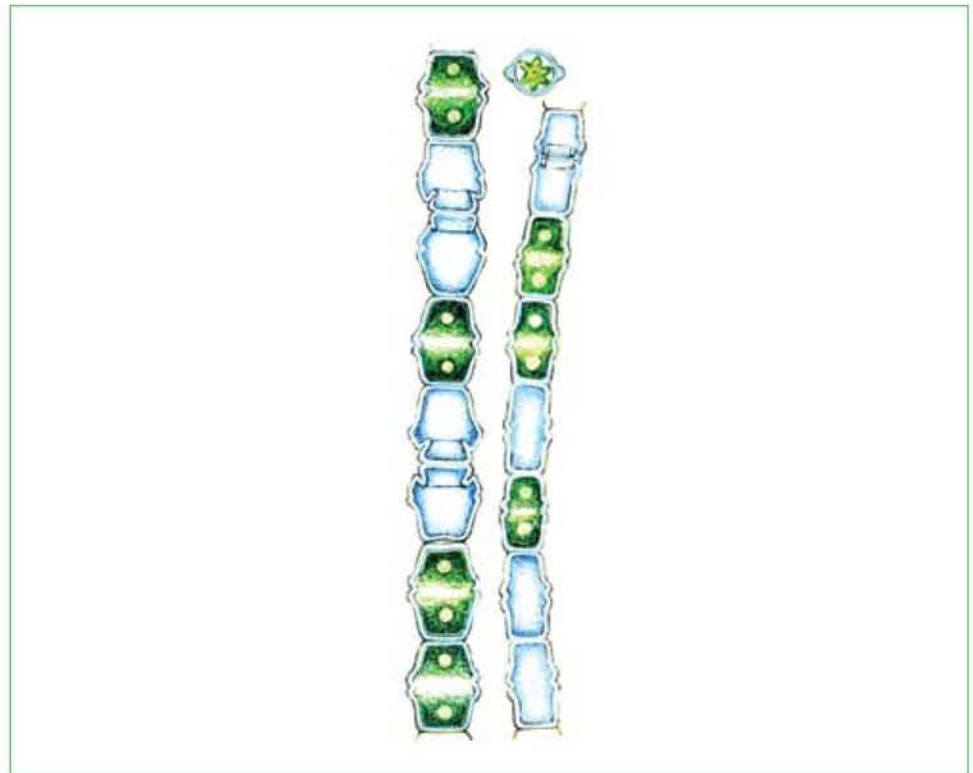
Вид із ареалом, що зменшується.

Ареал виду та його поширення в Україні

Диз'юнктивний євразійсько-афро-американо-австралійський ареал (відомий з усіх континентів, крім Антарктиди), трапляється дуже рідко. Розрізнені локалітети в Україні (Полісся, Лісостеп, Степ, Карпати), переважна більшість з яких відомі з минулого століття. Сучасні знахідки відзначені в Карпатах та Волинському Поліссі. Адм. регіони: Вл, Рв, Жт, Кв, Льв, Зк, Хр, Дц.

Чисельність та структура популяцій

Локально, дуже рідко, поодинокі: оз. Гропа, НПП «Стужиця», Міжгірського р-ну Закарпатської обл. та болота Черемського ПЗ Маневицького р-ну Волинської обл.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив (меліоративні заходи, органічне та хімічне забруднення водою).

Умови місцезростання

Асоційовано з вищою водною рослинністю (часто серед мохів), у бентосі та планктоні уздовж берегів озер, у болотах, торфовищах, заплавних водоймах, звичайно у кислих оліготрофних водах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Ниткувата водорість, нитки неприкріплені, зелені, слабо зігнуті. Клітини бочкоподібні, з хвилястими боками посередині, зрізаною верхівкою, при погляді зверху — круглі з двома протилежними сосочками по бо-

ках, 24–30 мкм завдовжки, 14–25,5 мкм завширшки, слабо перетягнуті. Статевий процес — кон'югація. Зигоспори еліпсоїдні, заокруглені або прямокутні, гладенькі, 25–37 мкм завдовжки, 16–23 мкм завширшки. Розмноження вегетативне (поділ клітин навпіл, розпад ниток) та статеве (зигоспори).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється в Черемському ПЗ та НПП «Стужиця». Відмова від проведення меліоративних робіт, створення альгорезерватів у межах болотних масивів, де зростає вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Паламар–Мордвинцева, 1986; Паламар–Мордвинцева, Петльованій, 2009.

Автори: О.А. Петльованій, П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

ДЕСМІДІУМ БЕЙЛІ*Desmidium baileyi* (Ralfs) Nordst.

Родина Десмідієві — Desmidiaceae.

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Наукове значення

Вид із ареалом, що зменшується.

Ареал виду та його поширення в Україні

Диз'юнктивно в країнах Європи (Росія, Україна, Фінляндія), Азії (Китай, М'янма, Росія, Японія), Африки (низка країн), Пн. Америки (Канада, Панама, США), Пд. Америки (Бразилія) та Нової Зеландії, проте трапляється зрідка. Відомий на Поліссі. Адм. регіони: Вл, Кв.

Чисельність та структура популяцій

Локально, дуже рідко, поодинокі: оз. Рибне в окол. м. Києва (біотоп зруйновано), оз. Охотин, заказник «Любче» Ковельського р-ну Волинської обл.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив (меліоративні заходи, використання водойм для тваринництва, евтрофування).

Умови місцезростання

Асоційовано з вищою водяною рослинністю та харовими водоростями, у бентосі та планктоні уздовж берегів озер, у болотах, звичайно у кислих водах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Ниткувата водорість, нитки зелені неприкріплені, прямі. Клітини чотирикутні, 16–22 мкм завдовжки, 19–24 мкм завширшки, 16 мкм завтовшки, з ледве помітною серединною перетяжкою. Верхівка увігнуто-вмямчаста,

трихвиляста, з 2–3 прямо зрізаними відростками, за допомогою яких приєднуються сусідні клітини, зверху клітини прямокутні або трикутні з прямими боками. Оболонка гладенька. Хлоропласти з одним центральним піреноїдом. Статевий процес — кон'югація. Зигоспори еліпсоподібні. Розмноження вегетативне (поділ клітин навпіл та розпад ниток) і статеве (зигоспори).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Не охороняється. Відмова від проведення меліоративних робіт, створення альгрезерватів у районах зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Паламар–Мордвинцева, 1986; Царенко, Михайлик, Демченко, Петльованій, 2001.

Автори: О.А. Петльованій, П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська